

Vägledning

Vägledning till huvudrekommendation barnperspektivet

Förord

1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag.

Det innebär att man behöver ta hänsyn och beakta barnens rättigheter i dem beslut som tas inom Särskilda persontransporter.

Det enda sättet för vuxna att förstå barnensperspektiv är att lyssna på barnen.

Det betyder inte att barnen ska få bestämma men det är deras rättighet att bli lyssnade på.

Det här är en vägledning som kan användas parallellt till huvudrekommendationen för att få förslag och tankesätt på hur man kan applicera arbetet med barnens olika perspektiv i sina beslut.

Vägledning

Barnperspektiv

Barnperspektivet innebär att man behöver ställa sig frågan om beslutet eller t.ex. upphandlingen man är på väg att ta fram kommer att påverka barn i någon utsträckning. Barnperspektiv är en färskvara som förändras över tid.

Barnets perspektiv

När det kommer till barnets perspektiv är det viktigt att lyssna på barnets åsikter om det är möjligt. Är det inte möjligt att ställa frågor till barnet i fråga kan man inhämta information från andra som står barnet nära t.ex. vårdnadshavare eller skolpersonal.

När ett beslut ska tas eller t.ex. en upphandling ska göras, säkerställ att barnens perspektiv har tagits med i beaktning.

Vid ett beslut om färdtjänst för ett barn, har (om möjligt) samtal skett med barnet ifråga. Om inte, har barnet blivit tillfrågat att delta i samtalet? I vissa fall kan eller vill inte barnet prata eller svara på frågor men bör alltid tillfrågas.

Har man inför en upphandling t.ex. fastställt att barn kommer påverkas eller använda tjänsten eller produkten som ska upphandlas bör man ställa sig frågan om barnens perspektiv på det som ska upphandlas tagits med.

Kan man via en enkät eller annat sätt få reda på hur barnen ser på t.ex. skolskjuts eller färdtjänstens fordon och förare eller andra frågeställningar.

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

Barnrättsperspektivet

Ett barnrättsperspektiv innebär att ha med sig barnkonvention som utgångspunkt i beslut och arbete som rör barn.

Det innebär att belysa en fråga man står inför kopplat till alla våra verksamheter inom särskilda persontransporter t.ex. beslut om färdtjänst, upphandling eller andra relaterade frågor.

Utgå då från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

Vissa av rättigheterna är mer kopplade till det man ställs inför än andra, därför är det viktigt att gå igenom och om möjligt ta med fler än dom fyra grundprinciperna som är minimum.

Vid t.ex. beslut om färdtjänst är det viktigt att följa och hålla sig uppdaterad gällande nya domar och rättspraxis.

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

Artikel 2

Oavsett inom vilket område artikeln ska tolkas så är det viktigt att tänka på att alla ska behandlas lika och att ingen diskriminering får ske.

Svårigheterna är att kunna följa båda lagkraven, t.ex. färdtjänstlagen i förhållande till barnkonventionen. Vilken lag går före den andra?

Exempel: Ansöker du om färdtjänst så är det färdtjänstlagen som är ledande men barnkonventionen ska alltid tas med i beaktning.

Artikel 3

Grunden är att alltid utgå ifrån barnets bästa men det finns olika förutsättningar i samhället t.ex. ekonomi och miljö som gör att det finns ramar att hålla sig inom för att det ska vara hållbart.

Exempel: För barnets bästa vore det bäst att barnet får ta med en kompis och få egna chaufförer (något man utifrån lagrummet bedöms inte ha rätt till eller utifrån en objektiv bedömning av behovet samt ekonomisk hållbarhet).

Artikel 6

Barnen som använder sig utav särskild kollektivtrafik som t.ex. skolskjuts eller färdtjänst ska utifrån sina nuvarande förutsättningar få stöd och möjlighet att utvecklas till självständiga individer.

Exempel: Ensamåkning eller ledsagning ska vid dom flesta fall vara en tillfällig åtgärd men att målet ska vara utveckling och självständighet med stöd utav skola eller övrig stödfunktion i samhället oavsett funktionshinder eller ej.

Artikel 12

I den mån det går ska barnet alltid tillfrågas och få komma till tals. Det är viktigt att skapa förutsättningar för barnet att få uttrycka sina åsikter.

Exempel: Ett hörselnedsatt barn kan uttrycka sig via teckenspråk med en tolk närvarande om förutsättningen ges. Medan ett barn med en funktionsnedsättning som har den fysiska förmågan men inte den kognitiva förmågan att uttrycka sig själv ska företräddas av en vuxen i barnets närhet.

Barnen har rätt att komma till tals men utifrån t.ex. trafiksäkerhet går den före ett barns eventuella åsikter om att inte vilja ha bälte eller använda t.ex. bälteskudde.

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

Artikel 23

Kollektivtrafiksmyndigheterna behöver både i allmän och särskild kollektivtrafik möjliggöra för barn att kunna röra sig i samhället och kunna förflytta sig till fritidsaktiviteter och andra aktiviteter i samhället. Alla barn vare sig man har funktionsnedsättning eller ej ska kunna ha möjlighet att ta del av samhället på likvärdigt sätt.

Exempel: Tillåten tid att resa med färdtjänsten följer tillåten tid att åka med den allmänna kollektivtrafiken.

Artikel 24

För att barn ska ges möjlighet till hälso-och sjukvård är det viktigt att möjliggöra för resa till en vårdinrättning för att få förutsättning att tillgå nödvändig vård och där med en god hälsa. Rätt till hälsovård gäller även för gravida och nyblivna mammor.

Exempel: Att i den mån det går att erbjuda bilbarnstol/babyskydd vid sjukresa för att möjliggöra att barn och förälder kan ta sig till och från vård på ett tryggt sätt för att inte utebli från nödvändig vård.

Det kan vara en viktig tanke att ha med sig inför en upphandling så att inte barn eller föräldrar behöver avstå nödvändig vård pga. att ej kunna ta sig till en vårdinrättning.

Artikel 32

Barn har rätt till att skyddas ekonomiskt.

Då det blir allt vanligare att t.ex. färdtjänst faktureras i efterhand i stället för att betala i bilen vid avresa så finns risk att fakturor ej betalas och att resenären/barnet hamnar i skulder.

Vid färdtjänstresenärer under 18 år ställs fakturan oftast ut till **Målsman**. Betalar vårdnadshavare eller annan ansvarig vuxen ej fakturorna går skulden över till barnet efter 18 års ålder.

Det är därför viktigt att huvudmannen följer upp skulder och informerar ansvarig vuxen om att skulder finns och att åtgärder måste ske.

Exempel: Ta bort möjligheten till fakturering för att inte skulden ska växa.

Viktigt att vid införande av fakturering fastställa vad är en skuld och vart sätter man stopp eller begär en åtgärd.

Barn har också rätt att skyddas mot hårt arbete eller skada och ska t.ex. inte vara behjälplig att hantera hjälpmedel annat tungt vid en vuxens färdtjänstresa.

Barn ska inte heller behöva missa skola för att vara behjälplig i vuxnas ärenden eller arbete.

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

Verktyg och stöd

BO – Barnombudsmannen

<https://www.barnombudsmannen.se/stod-och-verktyg/>

SKR – Sveriges Kommuner och Regioner Barnrättsperspektiv

<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef38da5/1642168385526/5469.pdf>

Stödstrukturmodeller

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter/stodstrukturermodeller.2627.html>

Barnkonsekvensanalys

<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/barnkonsekvensanalys.71317.html>

Vid frågor eller funderingar kan man också kontakta kollegor i branschen eller arbetsgrupp Hållbarhet Barn.

Hållbarhet - Barn - MERIT Halbarhet-Barn@svenskkollektivtrafik.se

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

Förankring

Remissinstans	Kommentar	Datum	Sign
Hållbarhet – Barn			
Samordning			
System			
Tillstånd & myndighet			
Trafik & fordon			
Upphandling			
Kraftsamling MERIT Referensgrupp			
Kraftsamling MERIT Styrgrupp			

Versionshistorik

Version	Kommentar	Datum	Sign.
0.1	Dokumentets skapande	2024-11-15	JohJ/NL
1.0	Faställd	2024-12-17	JJ